

59. melléklet

CSAPATUNK TÖRTÉNETE AZ 1956. okt. 23-tól
nov. 4-ig és a nov. 4-t követő időszakról.

I. Az 1956. október 23- és nov. 4-e közötti időszak.

1956. október 24-én 08.00 h-kor kapta az alakulat a Pf. 7115. parancsnokságtól az „A” jelzésű harciriadót, melyre az alakulat személyi állománya felkészült, várta a további intézkedést a magasabb egység parancsnokától. Ezután a személyi állomány a laktanya udvarán a stúdióon keresztül hallgatta a Budapesten lévő diákok és munkásság által vezetett forradalmi megmozdulást, és egyveres felkelést. A rádión való tájékozódásból nem tudtuk teljes vizuális képet alkotni, előljáró parancsnokságtól pedig semminemű intézkedést vagy tájékoztatást nem kaptunk, csupán a Baján lévő helyőrségi alakulatokkal tartottunk szoros kapcsolatot. 1956. október 24-én Baja városban is lezajlott a budapesti események hatására a tüntetés, ami a vörös csillag, szovjet emlékművek, valamint az párt és állami munkásszervek bürokratikus rendszere ellen csúcsosodott ki. Ez Baján viszonylag békésen megtörtént. Az alakulatnak eddig semmi vesztesége nem lett.

Október 25-én és 26-án az alakulat öntevékenyen folytatta a napi munkát, gépjármű téli átállítását. Ezidő alatt az egység parancsnoka B a k o s István szds. személyesen kapcsolatot teremtett az akkori városi forradalmi bizottsággal, melynek aktív tagja és résztvevője volt. Onnan visszajövet mindig adott ki utasításokat, melyet a városi forradalmi bizottságtól kaptunk. Ezt az alakulat tisztjei és tsz. tisz. ei minden esetben helytelenítették, mely ellenvetéssel és a kiadott parancs megvitatásában kontakozott ki. pl. az akkori forradalmi bizottságtól visszajövet azonnal kiadta a parancsot a laktanya körülaknázásra. A városban a forradalmi irányítást mindjobbban a csőcselék vette át. Ennek láttára a helyőrségben tartózkodó alakulatok parancsnokai tőlünk P a s k ó László szds. O l á h Imre szds. és S z a b ó János fhdgy. 27-én éjjel a páncélos laktanyában megbeszélést tartottunk a járási és városi pártbizottság vezetőivel és munkatársaival, melynek célja a városban a rend és a forradalmi fegyelen, valamint a közbiztonság megteremtése és a széjaskodó csőcselék szétzüllesztése volt.

28-án hajnalban 04.00 h-kor a honvédség végrehajtotta a város és főbb objektumoknak a megszállását és őrzése alá vette. 28-án délután 3 órakor 5-600 főnyi tömeg gyülekezett a Béke-térre és a honvédséget rágalmazó jelszavakat kiabált. A tömeg mely nem a becsületes munkásokból volt összeverődve, hanem különböző kétes elemek voltak, fel lettek szólítva, hogy hagyják el a Béke-térét. Többszöri felszólítás után sem voltak erre hajlandók, így az ott szolgálatot teljesítő honvédek a tömeg szétoszlattatása érdekében fegyverükből a levegőbe lőttek, majd pedig a későbbiek folyamán egy halálos és két könnyű sebesülés történt a tömeg szétoszlattatása közben. Az emberek szétoszlottak, futott mindenki, amerre látott.

Az ezután i időszakban a helyőrségi alakulatok parancsnokaiból megalakult a tanács mellett működő Katonai Forradalmi Bizottság. Ebben a bizottságban alakulatunkat Bakos István szds. képviselte. A Városi Forradalmi Tanácsban mindjobban elnélyült a fegyverekért a harc és állandóan követelték a parancsnokoktól, hogy adják ki a fegyvereket a polgári tömegeknek. A városban a rendet a katonák tartották fenn. A Forradalmi Bizottság megszervezte az 50 fős Nemzetőrség felállítását, melynek felszerelését Bakos István szds.-ra bízták, aki azt elvállalta. Amikor az alakulatunk tisztjei a fegyverek kiadásáról tudomást szereztek, azonnal nem értettek egyet a parancsnokkal szemben és ellenezték azok kiadását.

Október 30-án 30 főt Bakos István szds. a laktanya őrzésére ruházattal és fegyverrel felszerelt, 50 fő polgárit pedig a város részére fegyverezett fel. Ezek felszerelésében és szervezésében Bakos István szds.-nak segített Manna István szds. valamint Varga szds. akika demokratikus hadseregből szereltek le régebben, és szoros barátságban álltak Bakos István szds.-sal. Ebben az időben megjelent egy Nagy Béla nevű személy, aki mint járási kerhatalmi parancsnok működött /; foglalkozása tanító volt. / Ő szervezte a falvakban a nemzetőrséget. Tevékenységével összefügg a fosztogatás és a letartóztatások bevezetése. Megbízását „állítólag” a győri kormánytól kapta. A városi Katonai Forradalmi Bizottságtól Nagy Béla 200 db. fegyvert követelt, melyet Bakos szds. ki is adott neki. A fegyvereket a közeli falvakban szétosztották.

31-én az ügyeletes tiszt utján az előpjáró parancsnokságtól elrendelték a katonai tanács megalakítását. A tanács megalakítása az 5960. és a 1672. alakulatokkal közösen történt, mivel egy laktanyában voltunk elhelyezve velük. A katonai tanács megalakítására mindkét alakulat személyi állománya az udvaron gyülekezett, amely 10-12 pontban álló követelést fogadott el, melyek általánosak voltak. /: pl. élm. megjavítása, új egyenruha, pol. fogl. eltörlése, szovjet csapatok kivonása, ünnepi szabadságok, magasabb illetmény stb. / A közös katonai tanács egészségtelen voltára hivatkozva mind a két alakulat úgy határozott, hogy külön-külön megválasztja saját bizottságát. November 1-én a tanács megválasztását megelőzte egy tisztgyűlés, ahol a parancsnok ellen erős bírálatok hangzottak el, Oláh Imre szds. és L. Tóth Lajos fhgy. megmondták Bakos István szds.-nak, hogy az eddig elkövetett cselekedetei az nem más, mint karrierizmus és érdekhajszóság. Utána felszólalt Sándor Mihály fhgy. aki az események alapján hangsúlyozta, hogy a politikai munkások nem vehetnek részt a Nagy Imre-kormány utasítása alapján a katonai bizottságokban. Ezután a bizottságot titkos szavazás utján megválasztották. Így lett az alakulat katonai tanácsának elnöke Paskó László szds. a tanács tagjai pedig Oláh Imre szds. L. Tóth Lajos fhgy. Maros József törn. Szilágyi Elemér fhgy. Kiss Kálmán tiz. és Franciás László őrv.

Ezen a napon egy bizottság érkezett a városi forradalmi tanácsból az alakulathoz és közülük egy egyetemista /; történész hallgató /; ismertette a budapesti eseményekt.

Az események ismertetése után a bizottság elment és a személyi állomány továbbra is együttmaradt, hogy S z a b ó János főügy. kérése döntsön a politikai munkások helyzetéről. Az alakulatnál megválasztott Katonai Tanács és a szem. állomány egyhangúlag minden politikai munkást a beosztásában hagyott. Figyelmen kívül hagyta a helyőrség más alakulateit, ahol a pol. munkásokat elküldték, ill. távortartották az alakulattól. Megjegyezni kívánjuk, hogy ezekben az napokban az alakulat pártszervezete gyűléseket, ill. tanácskozásokat nem tartott, csupán egyéni beszélgetésekre korlátozódott munkája. Az alakulat párttagsága nem tagadta meg a kommunista eszmét. Nem fordult elő a párttagság üldözése. A tisztek egymáshoz való viszonya általában jó volt, az eseményeket saját belátásuk szerint helyesen értékelték.

November 2-án és 3-án a kormány által meghirdetett tüzszünet értelmében az alakulat személyi állománya a laktanyában tartózkodott. Az őrszolgálatot és a lőszerraktár őrségét megerősítette. Ezalatt az idő alatt az alakulat különösebben nem ténykedett.

28

4-én hajnalban a kormány felhívására értesültünk a szovjet beavatkozásról. Ennek eredményeképpen újabb harcra készültségszültséget fogantatosítottunk. A polgáriaknak azon javaslatát, hogy vegyük fel a harcot a szovjetek ellen esztelen-ségnek tartottuk, majd azon javaslatot is elvetettük, hogy az egység a felfegyverzett nemzetőrséggel Dunántúlra távozzanak. Ekkor jött a kaloccai műszaki dandártól az alakulathoz K o c s i s szds. ki rövid röpgyűlést tartott, hogy őket a szovjet csapatok körülvették és lefegyverték és szétszüllesztették. Azt mondta, hogy mi ezt előzzük meg, felszerelésünket és fegyverzetünket meintsük meg, mert a szovjet csapatok ugyanis elvászik és elszállítják. Ezután történt meg az, hogy az egység személyi állománya a gépjárművekre felrakott felszerelésekkel Baja és Miskunhalas körzetében lévő falvakban és tanácsokban huzódott szét, mivel a légénységi állomány legnagyobb része a környékből való volt. A laktanya a délutáni órákban a még meglévő felszereléssel őrizetlenül maradt. A polgári személyek észrevéve az őrizetlenséget, kik az előző események folyamán fegyverrel rendelkeztek, feladtak a harci elszállítógukból, hogy Dunántúlra távozzanak, inkább a laktanyában még meglévő honvédségi felszerelések eltulajdonításához fogtak. Ezt a folyamatot az alakulat tisztjeinek nov. 5-én hajnalban való bejövetelük gátolta meg. Ezután a laktanya őrzését az alakulat sájt és tsz. tisz-ei látták el. Az alakulat vesztesége ezen az egy napon, ill. november 4-én csupán anyagban kb. 2.000.000 Ft. értékű.

II. November 4-t követő időszak.

1956. november 4-t követő időszakra jellemző soraink rendezése, az őrség megszervezése, a tiszti és tsz. állománnyal. 4-10 ig lakásokon tartózkodtak a harcosok legnagyobb része. Majd 1956. november 10-én kezdtük meg a második évüket szolgáló harcosok visszahívását ill. gépkocsikkal való összeszedésüket, ami folyamatosan megtörtént. Ez volt az eddigi időnek kiemelkedő eseménye. Az alakulat új parancsnoka B e r t a Ferenc őrgy. hozzáállt a zj. talpraállításához, katonai és anyagi fegyelen megteremtéséhez és megszilárdításához.

Majd megjelent a kormány által kiadott Tiszti Nyilatkozat, melyet 14 tiszt nem írt alá, ami tiszti állományunk 50 %-át képezte. Ezek leszerelése a fennálló rendelkezések értelmében megtörtént. Megtörtént alakulatunknál az MSZMP. újjászervezése és Intéző Bizottsága megkezdte feladatát.

JAVASLAT:

Nélkülözhetetlenül fontos a hadsereg vezetésében, hogy bármilyen időszakban a magasabb parancsnokság ne szakadjon el alárendelt egységétől. Adjon fel éljük konkrét intézkedést, mert a fenti időben az látszott, hogy a magasabb parancsnokság tájékozatlanságból, vagy félelemből nem intézkedett az alárendelt egység felé.

Nem megengedhető, hogy a honvédség felszerelését főleg fegyverzetet, robb. anyagot stb. hozzá nem értő, kívülről fel nem ismerhető szándéku polgári személyek megkapják.

Minden körülmények között súlyt kell szerezni annak az elvnek, hogy a katonai az katonai és a parancs az parancs a számára, még akkor is, ha esetleg igazat mondó polgári személyek befolyása alatt áll.

Baja, 1956. december 31.

Oláh Imre
/: Oláh Imre szds. :/
- gjt. szolg. főnök -

Szabó János
/: Szabó János fhgy. :/
- pk. pol. helyettes -

Nakó József
/: Nakó József fhgy. :/
- törzsfőnök -

Nyeste Mihály
/: Nyeste Mihály fhgy. :/
- századparancsnok -

Bakos János
/: Bakos János fhgy. :/
- ruh. szolg. vezető -